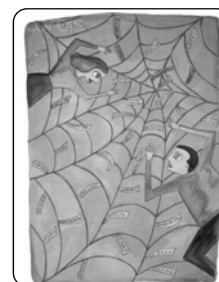

Τα παιδιά στο Διαδίκτυο

Φόβοι, προσδοκίες, προβληματισμοί

Πέτρος Ρούσσος, Ph.D., Πρόγραμμα Ψυχολογίας, ΕΚΠΑ

«Ψυχο...παιδιά» – 31 Μαρτίου 2011

Εισαγωγικές επισημάνσεις...

- Διαδίκτυο: ανοικτό, δυναμικό, ελεύθερο και αμεσοδημοκρατικό δίκτυο διασυνδεδεμένων υπολογιστών, το οποίο σήμερα παρέχει ένα τεράστιο πλήθος πληροφοριών και υπηρεσιών στους χρήστες του.
- Αυτή ακριβώς η φύση του Διαδικτύου είναι που κάνει τα παιδιά και –κυρίως– τους εφήβους από τους πλέον ένθερμους χρήστες του.
- Τα παιδιά της προσχολικής ηλικίας αποτελούν την ταχύτερα αναπτυσσόμενη ηλικιακή ομάδα χρηστών του Διαδικτύου...
- Εδώ και χρόνια λαμβάνει χώρα μια συζήτηση σχετικά με την ασφάλεια των χρηστών κατά την πλοήγησή τους στο Διαδίκτυο, η οποία δεν μπορεί να μη συμπεριλάβει τους ιδιαίτερους κινδύνους που αντιμετωπίζουν τα παιδιά ούτε όμως και να γίνει χωρίς να ληφθούν υπόψη οι αναπτυξιακές διαστάσεις και οι ιδιομορφίες της αλληλεπίδρασης των παιδιών με ό,τι προσφέρεται στο Διαδίκτυο.
- Τη βαθιά του ανησυχία εκφράζει το Ελληνικό Κέντρο Ασφαλούς Διαδικτύου για τους φορητούς υπολογιστές που δόθηκαν στους μαθητές της Α' Γυμνασίου, στο πλαίσιο του προγράμματος «Ψηφιακή Τάξη»!!!

Εισαγωγικές επισημάνσεις... (συνέχεια)

- Οκτώ στους δέκα μαθητές της Ε' και ΣΤ' δημοτικού στη χώρα μας χρησιμοποιούν υπολογιστή και περίπου το 65% έχει πρόσβαση στο Διαδίκτυο (Μονάδα Εφηβικής Υγείας της Β' Παιδιατρικής Κλινικής του ΕΚΠΑ, Γραφείο Αγωγής Υγείας Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Α' Αθηνών & δράση ενημέρωσης Saferinternet.gr του Ελληνικού Κέντρου Ασφαλούς Διαδικτύου)
 - 25% των μαθητών χρησιμοποιούν υπολογιστή/Διαδίκτυο δύο-τρεις ώρες καθημερινά, ενώ το 34% καθόλου έως μια ώρα καθημερινά.
 - 38% των μαθητών «σερφάρουν» στο Διαδίκτυο μόνοι τους, χωρίς καμία παρουσία των γονέων τους. Μόνο το 7% πάντα με την παρουσία των γονέων.
 - 35% των μαθητών έχουν τον Η/Υ στο δωμάτιό τους.
 - 66% των μαθητών (34% αγόρια, 32% κορίτσια) παίζουν ηλεκτρονικά παιχνίδια (on line, κονσόλα).
 - 39% των μαθητών συνομιλούν με άλλα παιδιά στο Διαδίκτυο.
 - 9% των μαθητών δίνουν προσωπικές πληροφορίες στο Διαδίκτυο.
 - 38% των μαθητών έχουν ακούσει για μαγνητοσκόπηση ξυλοδαρμού.
 - 50% έχουν δικό τους κινητό τηλέφωνο.

Εισαγωγικές επισημάνσεις... (συνέχεια)

- Αν και ο όρος «εξάρτηση» χρησιμοποιείται παραδοσιακά για να περιγράψει τον βιολογικό εθισμό από μία ή περισσότερες ουσίες (Holden, 2001), παρόμοια διαγνωστικά κριτήρια έχουν εφαρμοστεί και σε άλλες προβληματικές συμπεριφορές, όπως το παθολογικό στοίχημα (Young, 1996).
- Άλλοι όροι που έχουν προταθεί:
 - «προβληματική χρήση του Διαδικτύου» (Davis, Flett & Besser, 2002) ή
 - «παθολογική χρήση του Διαδικτύου» (Davis, 2001).
- Ουσιαστικά οι ερευνητές περιγράφουν ένα σύνδρομο εντατικής ενασχόλησης με τον υπολογιστή και τις διαδικτυακές εφαρμογές, όπου οι χρήστες αφιερώνουν υπερβολικό χρόνο σε αυτές, κάνουν παρορμητική χρήση, παράλληλα με την αίσθηση ότι ο κόσμος έξω από αυτό είναι βαρετός. Οι χρήστες τείνουν να ενοχλούνται από τα εξωτερικά ερεθίσματα όταν είναι «συνδεδεμένοι στο Διαδίκτυο», έχουν συνήθως μειωμένη κοινωνική αλληλεπίδραση σε εμπρόσωπο επίπεδο με άλλα άτομα, και συχνά ταλαιπωρούνται από ένα έντονο αίσθημα μοναξιάς και κατάθλιψης.

Εισαγωγικές επισημάνσεις... (συνέχεια)

- Αρκετές έρευνες δείχνουν ότι εκείνοι οι χρήστες που δαπανούν πολύ χρόνο στο Διαδίκτυο:
 - τείνουν να στερούνται ύπνο (Nalwa & Anand, 2003),
 - έχουν μειωμένη κοινωνική επικοινωνία (Kraut et al., 1998),
 - συναντούν προβλήματα στις διαπροσωπικές σχέσεις (Lin & Tsai, 2002), και
 - καταφεύγουν στο Διαδίκτυο ως ένα μέσο αντιμετώπισης του στρες και της κατάθλιψης που βιώνουν (Chou, 2001).
- Στην Ελλάδα, το 8,2% των εφήβων που πήραν μέρος σε μια έρευνα με τη χρήση του ΥDQ πληρούσαν τα 5 από τα 8 κριτήρια και θεωρήθηκαν εθισμένοι στο Διαδίκτυο (Siomos et al., 2008)!

Εισαγωγικές επισημάνσεις... (συνέχεια)

- Πολυδιάστατο ζήτημα
 - π.χ., μελέτη των αντιλήψεων και των στάσεων των χρηστών του Διαδικτύου απέναντι σε αντιδεοντολογικές συμπεριφορές που λαμβάνουν χώρα στον κυβερνοχώρο (Μπρισκόλας & Ρούσσος):
 - Μας προκάλεσε ιδιαίτερη εντύπωση το γεγονός ότι τεράστιες σε πλήθος ατόμων ομάδες διακινούν υλικό που καλύπτεται από το καθεστώς της πνευματικής ιδιοκτησίας, ενώ την ίδια στιγμή αφιερώνουν πολύ χρόνο και κόπο για τη δημιουργία υλικού (π.χ., υποτίτλων για τηλεοπτικές σειρές και ταινίες) που τα παρέχουν ελεύθερα σε όλους
- Οι ανάγκες για τη διαμόρφωση πολιτικών ξεπερνούν κατά πολύ τη διαθέσιμη έρευνα...

Εμπορευματοποίηση (1)

- Το Διαδίκτυο εκπαιδεύει καταναλωτές από πολύ νωρίς... Πόσο νωρίς όμως είναι το πολύ νωρίς;
- Γνωρίζουμε ότι τα παιδιά κάτω από την ηλικία των 4 ή 5 ετών δεν είναι σε θέση να διακρίνουν το εμπορικό από το μη εμπορικό περιεχόμενο στην τηλεόραση, ενώ κάτω από την ηλικία των 7 ή 8 ετών δεν καταλαβαίνουν ότι ο σκοπός του εμπορικού περιεχομένου είναι η πώληση προϊόντων (Kunkel, 2001)
- Ωστόσο, τουλάχιστον στην τηλεόραση οι διαφημίσεις διαχωρίζονται χρονικά από το περιεχόμενο μιας παιδικής εκπομπής
- Αυτό δεν συμβαίνει στο Διαδίκτυο, όπου οι διαφημίσεις είναι συνδεδεμένες με το μη εμπορικό περιεχόμενο τόσο χωρικά όσο και χρονικά...
- Μερικά παραδείγματα;

<http://disney.go.com/index?intoverride=true>

Εμπορευματοποίηση (2)

- Διαφημίσεις και πωλήσεις σχεδόν παντού...
- Ένα δεύτερο (κοινωνικό) αναπτυξιακό ζήτημα σχετίζεται με το ερώτημα:
Τι θέλουμε από τα παιδιά μας; Να είναι μέτρο της ταυτότητας και της επιτυχίας τους η κατοχή αντικειμένων και μάλιστα «επώνυμων»;
- Έρευνες έχουν δείξει ότι το 67% των εφήβων με πρόσβαση στο Διαδίκτυο (13 ως 18 ετών) έχουν αναζητήσει ή αγοράσει προϊόντα μέσω του Ιστού. Επίσης, το 52% των παιδιών ηλικίας 5 ως 17 ετών έχουν ζητήσει από τους γονείς τους να τους αγοράσουν κάτι που έχουν δει στο Διαδίκτυο (Montgomery, 2001)...
- Συμπλήρωση ψηφιακών φορμών... Children's Online Privacy Protection Act
- Πολλοί είναι οι γονείς σήμερα που είναι ενήμεροι σχετικά με τα προβλήματα που συνδέονται με το πρόβλημα της εμπορευματοποίησης.
- Ωστόσο, έχουν σχεδόν πλήρη άγνοια για το είδος των κοινωνικών και πολιτισμικών κόσμων που δημιουργούν ψηφιακά οι νέοι...

Δωμάτια επικοινωνίας – chat rooms (1)

- Grooming: η διαδικασία κατά την οποία κάποιοι προσποιούμενοι ότι είναι έφηβοι χρησιμοποιούν τα chat rooms για να προσελκύσουν παιδιά με σκοπό να τα εκμεταλλευθούν
- Bullying (παρενόχληση)
- Σεξουαλικότητα – επιθετικότητα – διαπροσωπικές σχέσεις
 - Πρόστυχος λόγος
 - Λεκτική βία
 - Ρατσισμός και προκαταλήψεις
- Τα περισσότερα chat rooms συνοδεύονται από διαφημίσεις για πορνογραφικό υλικό ή παροχή «υπηρεσιών» σεξουαλικής φύσης, τα οποία ο έφηβος μπορεί είτε να μην επιζητά είτε να μην είναι προετοιμασμένος αναπτυξιακά ή ψυχολογικά για να τα αντιμετωπίσει.

Δωμάτια επικοινωνίας – chat rooms (2)

- Θεωρούμε το Διαδίκτυο μια αστείρευτη πηγή πληροφοριών. Ωστόσο, η εμπειρία των chat rooms οδηγεί στο συμπέρασμα ότι θα πρέπει να αρχίσουμε να το προσεγγίζουμε και να το μελετάμε ερευνητικά μέσα από τη διάσταση των κοινωνικών αξιών που θέλουμε να το διατρέχουν
- Επιτηρούμενα δωμάτια επικοινωνίας (Greenfield & Subrahmanyam, 2003)
 - Συγκρίθηκε η συμπεριφορά εφήβων σε ελεύθερα δωμάτια και σε επιτηρούμενα. Ενώ δεν έλειψαν ούτε οι σεξουαλικές ούτε οι επιθετικές λεκτικές αναφορές, ωστόσο αυτές ήταν «καλυμμένες»
- Η φύση και τα πρότυπα της «κυβερνοκουλτούρας» είναι δυνατό να επηρεαστούν σημαντικά από τους κανόνες και την εποπτεία των ενηλίκων (Tynes et al., 2004)

Διαδικτυακά παιχνίδια (1)

- Τζόγος (gambling)
- “Choking game” (το παιχνίδι του στραγγαλισμού)
 - Ακούστηκε πολύ την τελευταία χρονιά, αλλά οι αρμόδιες αρχές το είχαν εντοπίσει ήδη από το 1997
- Διαδικτυακό παιχνίδι – online gaming

Σελίδα • 13

<http://www.worldofwarcraft.com/index.xml>

- Ιδιαιτέρως εθιστικό...

FarmVille στο Facebook...

Διαδικτυακά παιχνίδια (2)

- «Είναι πολύ ωραία τα παιχνίδια αυτά, δύσκολο όμως να το καταλάβει κάποιος που δεν ξέρει. Όμως κάνουμε και πολύ παρέα, αφού πολλές φορές παίζουμε μεταξύ μας και πέφτει πολύ γέλιο, δεν είμαστε τίποτα μοναχικοί τύποι χωμένοι στις οθόνες» (Β., μαθητής Β΄ Λυκείου)
- «Κάθε φορά λέω στους γονείς μου πως είναι η παρέα μου εδώ γι' αυτό και έρχομαι. Καμιά φορά παίζω και από το σπίτι αλλά δεν είναι το ίδιο, έχω γνωρίσει και νέο κόσμο και είμαστε τώρα συμπαίκτες. Άσε που μαθαίνω καλύτερα αγγλικά αφού - αν παίζεις με κάποιον ξένο- πρέπει να συνεννοηθείς κάπως» (Γ., μαθητής Α΄ Λυκείου)
- «Παίζω περίπου 6 χρόνια. Παλιά, όταν είχα διάθεση μπορούσα να παίζω μέχρι και 15 ώρες την ημέρα, τώρα που είμαι φοιτητής είναι και πιο εύκολο. Ερχόμουν αργά το απόγευμα και έφευγα ξημερώματα. Κάποια στιγμή είχα κολλήσει άσχημα, παραμέλησα την παρέα, είχα και πρόβλημα με τους γονείς μου. Όλα θέλουν μέτρο» (Α., Φοιτητής, 19 ετών)

Συμπερασματικά...

- Δεν μπορούμε ως ερευνητές να μη διακρίνουμε διαφορές ανάμεσα στην εξάρτηση από τον υπολογιστή, στον εθισμό στο κυβερνοσέξ, στις καταναγκαστικές δικτυακές συμπεριφορές (όπως ο συνεχής έλεγχος του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου), στην εξάρτηση από την πληροφορία, ή στην ακατανίκητη παρόρμηση για επικοινωνία μέσω δικτυακών εφαρμογών όπως το Facebook.
- Κανένα από τα αναπτυξιακά ζητήματα που αναφέραμε δεν είναι αποκλειστικότητα του Διαδικτύου:
 - Παιχνίδι
 - Διασκέδαση
 - Μουσική
 - Ντύσιμο, κόμμωση
 - Σεξουαλικότητα
- Το Διαδίκτυο δεν «κάνει» κακό στα παιδιά και στους εφήβους. Οι έφηβοι (κυρίως) διαμορφώνουν σήμερα το Διαδίκτυο

Συμπερασματικά... (συνέχεια)

- Τα παιδιά και οι έφηβοι δεν είναι απλώς οι στόχοι των δημιουργιών ενηλίκων στο δίκτυο... Είναι ενεργοί συμμετέχοντες στη δημιουργία των δικών τους κυβερνοχώρων (π.χ., στα εικονικά δωμάτια επικοινωνίας)
- «Τα παιδιά συχνά στερούνται τα πραγματικά οφέλη του Διαδικτύου εξαιτίας του φόβου των γονιών τους για τους κινδύνους που ελλοχεύουν στον Κυβερνοχώρο» (Institute for Public Policy Research, 2001)

Υποδείξεις για ασφαλείς (???) πρακτικές

- Εποπτεία από τους γονείς...
Ωστόσο, γνωρίζουμε ότι τα παιδιά εκτιμούν ιδιαίτερα την ιδιωτικότητά τους (privacy), συχνά είναι καλύτεροι γνώστες του διαδικτύου από τους γονείς ή τους εκπαιδευτικούς τους, ενώ έχουν αναπτύξει και κώδικες με τους οποίους ενημερώνουν κατά την επικοινωνία τους αν οι γονείς παρακολουθούν την οθόνη τους (pos: parent over shoulder – Livingsstone, 2006)!
- Τα παιδιά και οι έφηβοι δεν είναι άβουλα θύματα (τα οποία πρέπει οι ενήλικοι κηδεμόνες τους να προστατεύουμε) αλλά είναι συν-διαμορφωτές του Διαδικτύου
- Υπάρχει πλήθος υποδείξεων και συμβουλών στο Διαδίκτυο (!) για μια ασφαλέστερη περιήγηση και χρήση των υπηρεσιών του (βλ. επόμενη διαφάνεια)...

Σελίδα • 19

<http://www.saferinternet.gr/>

saferinternet.gr
για ένα ασφαλέστερο διαδίκτυο

Δευτέρα, 28 Μαρτίου 2011

Αναζήτηση

Εγγραφείτε στο Newsletter μας
Διεύθυνση Email:

Καίμενο Εκτύπωση
Διαβάστε το

Καλώς ήρθατε
Σας καλωσορίζουμε στην ιστοσελίδα της Δράσης Ενθάρρυνσης και Ενσυνείδητης του Ελληνικού Κέντρου Ασφαλείας Διαδικτύου υπό την αιγίδα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Στην ιστοσελίδα μας θα βρείτε χρήσιμες πληροφορίες, εκδόσεις και συμβουλές σε σχέση με την ορθή και ασφαλή χρήση του Διαδικτύου, του κινητού τηλεφώνου, και άλλων ηλεκτρονικών παρασκευών από τους ανήλικους. Η δράση μας εντάσσεται στο πρόγραμμα Safer Internet της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, χρηματοδοτούμενη δε αποκλειστικά από την Ε.Ε. και τους χρηρηγούς της.

Νέα

Διαδικτυακή εκπαίδευση για τους σεισμούς
Με αφορμή τον σημαντικό σεισμό μεγέθους 6.9 της κλίμακας Ρίχτερ στην Ισπανία, και την εξοδουμένη ημερομηνία της χώρας αυτής και των ανθρώπων της στην αντιμετώπιση μιας τέτοιας καταστροφής μέσα από σωστή αναπαισμητική εκπαίδευση από μικρή ηλικία ήταν την αυστηρή σχεδίασήν στις υποδομές, λαμβάνουμε την ευκαιρία να προδύουμε τις δυνατότητες που μας δίνει το Διαδίκτυο για μια τέτοια εκπαίδευση και...

Περαιτέρω >>

- **Ημέρα Ασφαλείας Διαδικτύου 2011**
- **"It's more than a game, it's your life!"**
- **Νέοι συνοπτικοί οδηγγοί για μαθητές και εκπαιδευτικούς**
- **"Best Children's Online Content" - Παράταση υποβολής συμμετοχών**
- **Ευρωπαϊκό Βραβείο για Ποιοτικό Online Περιεχόμενο για Παιδιά**

Παράσταση

Ποι είμαστε | Συνεργασίες | Χαραγρί | Όροι Χρήσης | Επικοινωνία | English | Sitemap

Με την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

insafe

Κοσμοπλίτης COSMOTE

Ανταλλάκτη Visa

Βασικοί κανόνες για ένα ασφαλές Διαδίκτυο

- Εξερευνήστε μόνοι ή παρέα με το παιδί σας το Διαδίκτυο. Μόνο έτσι θα μπορείτε να καταλάβετε τι σας λέει το παιδί σας όταν σας ζητά βοήθεια για κάτι που συνέβη στο Ίντερνετ!
- Μην απαγορεύετε στα παιδιά την πρόσβαση στο Διαδίκτυο.
- Εξηγείτε τους τον λόγο που δεν επιτρέπετε συγκεκριμένες ενέργειες ή ιστοσελίδες.
- Βάλτε τον υπολογιστή στο σαλόνι και κάντε το Διαδίκτυο οικογενειακή υπόθεση.
- Βρείτε ιστοτόπους κατάλληλους για τα παιδιά σας με επιμορφωτικό και ψυχαγωγικό περιεχόμενο και πλοηγηθείτε σε αυτούς τους χώρους μαζί.
- Μάθετε στα παιδιά σας να σας εμπιστεύονται και να σας μιλάνε για τις διαδικτυακές τους δραστηριότητες και τους διαδικτυακούς τους φίλους.
- Μάθετε στα παιδιά σας να προστατεύουν την ιδιωτική τους ζωή στο Διαδίκτυο, όπως κάνουν και στον πραγματικό κόσμο.

Πηγή: ***saferinternet.gr***

ΣΑΣ ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ!

<http://www.psych.uoa.gr/~roussosp/gr/index.htm>

roussosp@psych.uoa.gr